

5.1.2e 5.1.2e)

Van: 5.1.2e 5.1.2e)
Verzonden: dinsdag 2 november 2021 20:49
Aan: 5.1.2e 5.1.2e)
Onderwerp: FW: Persbericht EUR: Sterk dalend vertrouwen in de overheid - Embargo tot 2 november
Bijlagen: INFOGRAPHIC DE MAATSCHAPPELIJK IMPACT VAN CORONA.v3 (2) (3) (1).pptx; rapport_laag-vertrouwensamenleving.pdf

---

Van: 5.1.2e <5.1.2e @essb.eur.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 11:49
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @VNG.NL>; 5.1.2e @minszw.nl
Onderwerp: FW: Persbericht EUR: Sterk dalend vertrouwen in de overheid - Embargo tot 2 november

Heren,

Ter info.

Beste groet,

5.1.2e

5.1.2 5.1.2e

Erasmus School of Social and Behavioural Sciences

5.1.2e @essb.eur.nl

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e @essb.eur.nl>
Verzonden: maandag 1 november 2021 09:35
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @essb.eur.nl>
Onderwerp: FW: Persbericht EUR: Sterk dalend vertrouwen in de overheid - Embargo tot 2 november

Erasmus
University
Rotterdam

Sterk dalend vertrouwen in de overheid: de laag-vertrouwensamenleving

Nederland heeft in september 2021 het karakter van een laag-vertrouwensamenleving. Er is sprake van een sterke afname van het vertrouwen in de overheid in het afgelopen anderhalf jaar: van bijna 70 procent in april 2020 naar minder dan 30 procent in september 2021. Daarnaast is sprake van een lichte afname in het onderling vertrouwen tussen mensen. Mensen vertrouwen vooral verwanten (familie en vrienden) en personen waarmee men een persoonlijke relatie kan onderhouden, zoals de huisarts. Wantrouwen ten opzichte van de overheid is een belangrijk motief van ongevaccineerden om zich niet te laten vaccineren. Daarnaast bestaat er een samenhang tussen het gebruik van sociale media als primaire informatiebron en een gering vertrouwen in de overheid en een geringe vaccinatiebereidheid.

Dit komt naar voren uit het onderzoek *De laag-vertrouwensamenleving: de maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland*. Het onderzoek is tot stand gekomen onder leiding van [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] van de Erasmus Universiteit Rotterdam in samenwerking met het Risbo, [5.1.2e] [5.1.2e] van de Vrije Universiteit Amsterdam, [5.1.2e] van De Haagse Hogeschool, [5.1.2e] [5.1.2e] van de Universiteit Leiden, en de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. De dataverzameling door Kieskompas heeft in september plaatsgevonden. Eerdere metingen van dit onderzoek vonden plaats in april, juli en november van 2020 en in maart 2021.

Afnemend vertrouwen, vooral in de landelijke overheid

Het vertrouwen in de landelijke en lokale overheid is de afgelopen maanden sterk afgenomen: nog maar drie op de tien respondenten hebben (veel) vertrouwen in de landelijke overheid. De scherpe afname van het vertrouwen in de landelijke overheid gaat in de periode maart-september 2021 niet direct gepaard met een toenemende kritiek op het coronabeleid. Een aanzienlijk deel is nog wel kritisch op het coronabeleid, maar in vergelijking met de meting in maart 2021 is deze groep kleiner geworden. Mogelijk heeft de afname van het vertrouwen te maken met politieke ontwikkelingen die losstaan van het gevoerde coronabeleid, waaronder de lange kabinetsformatie en de gebrekkige en trage afhandeling van de toeslagenaffaire.

Ook het vertrouwen in de lokale overheid is afgenomen, maar minder dan de afname van het vertrouwen in de landelijke politiek. Het vertrouwen in gezondheidsinstanties zoals het RIVM en de GGD nam van april 2020 tot maart 2021 ook af. Sindsdien is het vertrouwen weer iets toegenomen, maar is het nog wel duidelijk lager dan bij de start van de pandemie. In Amsterdam is het vertrouwen in de GGD en het RIVM hoger dan in Rotterdam. Het algemeen vertrouwen in mensen is een beetje afgenomen. Het vertrouwen van mensen in familie, vrienden, blijft groot en tamelijk stabiel van karakter. Ook het vertrouwen in burens en vooral de huisarts is erg groot, maar ook hier is een voorzichtige daling in het vertrouwen te zien.

Aanvullend onderzoek onder leiding van [5.1.2e] *COVID-19 en institutioneel vertrouwen*, laat zien dat vooral lager opgeleiden, ouderen, niet-stemmers en stemmers op PVV en FvD een gering vertrouwen hebben in de overheid.

Niet bereid tot vaccinatie en de beperkte invloed van deskundigen

Landelijk is 12 procent van de ondervraagden niet bereid gevaccineerd te worden, of twijfelt hierover. Belangrijkste motieven om niet te vaccineren zijn: vertrouwen in het eigen lichaam/immuunsysteem (ongeveer 38 procent); optreden van bijwerkingen (ongeveer 16 procent) en geen vertrouwen in overheid en betrokken instanties (ongeveer 23 procent). Gevaccineerden laten zich vooral overtuigen door deskundigen van de RIVM en GGD, terwijl ongevaccineerden de kans klein achten dat zij alsnog overtuigd worden. Als dit wel lukt, zal dit eerder gebeuren door de huisarts, familieleden of vrienden en juist het minst door de deskundigen.

De coronapas is volgens een meerderheid een goed idee bij het bezoeken van evenementen en horeca. Een aanzienlijk deel is het niet eens met de coronapas. Mensen die zijn niet gevaccineerd zijn, vaker tegen de coronapas. Maar ook een deel van de gevaccineerden is tegen de coronapas. In totaal is ruim een derde van de onderzoekspopulatie (36 procent) tegen de coronapas.

Sociale-mediagebruik en gering vertrouwen in de overheid

Mensen voor wie sociale media de belangrijkste informatiebron zijn over het virus, hebben minder vertrouwen in de overheid en andere instituties én zijn minder vaak gevaccineerd en zijn ook niet van plan zich te laten vaccineren.

Minder angst voor baanverlies en faillissement bedrijf

In september 2021 zijn er minder mensen die zorgen hebben over de gevolgen van COVID-19 voor hun baan, bedrijf en inkomen dan bij de voorgaande metingen. De angst van werkenden om hun baan te verliezen, is nu aanzienlijk kleiner dan voorheen. De angst is in Amsterdam en vooral in Rotterdam sterk afgenomen. Tegelijkertijd zijn nu minder respondenten bang om hun inkomen te verliezen, en zijn minder ondernemers bang dat hun bedrijf de crisis niet overleeft.

Dreiging door het virus neemt af

De gepercipieerde dreiging van het virus is in september 2021 kleiner dan bij elk van de vorige metingen. Minder mensen zien COVID-19 als bedreiging voor zichzelf, hun vrienden en hun familie. Het deel van de respondenten dat de zorg mijdt, is ook duidelijk lager dan voorheen. In de drie grote steden is de zorgmijding vergelijkbaar met het landelijke beeld. De gevoelens van angst en nervositeit ten gevolge van het virus en de getroffen maatregelen zijn ook afgenomen. In maart 2021 zei bijna de helft van de respondenten dat ze het gevoel hebben dat ze niets hebben om naar uit te kijken, nu is dat gedaald naar een kwart en ziet een veel groter deel van de respondenten de toekomst positiever in.

Het onderzoek is mogelijk gemaakt door financiering van uit de gemeenten en door een subsidie van onderzoeksprogramma COVID-19 van ZonMw.

Downloaden rapporten

De laag-vertrouwensamenleving: de maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland

Auteurs: [redacted] 5.1.2e, [redacted] 5.1.2e, [redacted] 5.1.2e, [redacted] 5.1.2e, [redacted] 5.1.2e

COVID-19 en institutioneel vertrouwen *Working Papers Maatschappelijke Impact COVID-19, #8*

Auteurs: [redacted] 5.1.2e

Reeks van onderzoeken naar maatschappelijke impact COVID-19

Eerder verschenen studies zijn (zie ook www.impactcorona.nl):

[redacted] 5.1.2e et al. (april 2020), *De bedreigde stad: de maatschappelijke impact van COVID-19 op Rotterdam en Nederland*. Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken/EUR.

[redacted] 5.1.2e (mei 2020), *Berichten uit een stille stad: de maatschappelijke impact van COVID-19 in Den Haag*. Den Haag: De Haagse Hogeschool.

[redacted] 5.1.2e (september 2020), *De heropening van de samenleving: de maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland*. Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken/EUR

[redacted] 5.1.2e (december 2020), *De verdeelde samenleving: de maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland*. Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken/EUR

[redacted] 5.1.2e (april 2021), *De ongeduldige samenleving: de maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland*. Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken/EUR

Deze en andere publicaties over het onderzoek zijn beschikbaar op: www.impactcorona.nl/

[redacted] 5.1.2e

Erasmus School of Social and Behavioural Sciences

Erasmus Universiteit Rotterdam

Op [redacted] 5.1.2e

T [redacted] 5.1.2e

E [redacted] [\[redacted\]@essb.eur.nl](mailto:[redacted]@essb.eur.nl)

W www.eur.nl/essb

Twitter: [@ESSB_erasmus](https://twitter.com/ESSB_erasmus)

Visiting address Burgemeester Oudlaan 50
Mandeville Building / Room T15-27b / Rotterdam
Postal address P.O. Box 1738
3000 DR Rotterdam/ The Netherlands

Email disclaimer English www.eur.nl/english/email-disclaimer